

УИЛЯМ ТЕН БАРНИ ПО ПРЯКОР ФАУСТ

Превод от английски: Васил Димитров, —

chitanka.info

Фауст ме нарече Рикардо, а какво означава това, и аз самият не съм напълно наясно.

И така, седя си значи в миниатюрната кантора два на три метра. Чета обявленията за разпродажба на бракувано държавно имущество. Опитвам се да разбера от какво мога да се сдобия с долари и от какво — с главоболие.

Изведнъж вратата на кантората се отваря. И този същият тип с мръсната мутра, облечен в сплескан светъл костюм, ми влиза в кантората и като се изкашля, казва:

— Няма ли да купите двайсет долара за пет?

— Какво? — питам, пулейки очи.

Той пристъпва от крак на крак и пак се покашля.

— Двайсет — измърморва. — Двайсет за пет.

Под силата на погледа ми той се обърква и почва да си гледа обувките. Гадни, мръсни обувки — толкова гадни и мръсни, както всичко, което е на него.

— Плащам ви двайсет долара — обяснява той на върховете на обувките си. — И купувам за тях пет. У вас остава двайсетарка, а у мен — петарка.

— Как попаднахте тук?

— Реших и влязох — отвърща той, леко смутен.

— А, така ли, просто решихте и влязохте — злобно го дразня аз. — А сега се решете и слезте долу. И се измитайте оттук по дяволите. Във фоайето ясно е написано, че за бедни входът е забранен.

— Не искам подаяния — подръпва той сакото си. Със същото движение се изглаждат гънките на смачкана пижама. — Предлагам ви сделка. Двайсетарка за петарка. Аз на вас...

— Да извикам ли полиция?

Той явно се уплаши.

— Не. Защо да се вика полицията? Нищо не съм ви направил.

— След секунда викам полицията. Честно ви предупреждавам. Достатъчно е да позвъня долу във фоайето и веднага ще изпатят полицаи. Тук се занимават с бизнес.

Той прекарва длан по лицето си и дланта му става мръсна — избърсва я на ревера си.

— Значи не искате? — казва. — Двайсет за пет. Нали се занимавате с покупко-продажби? Какво не ви харесва?

Вдигам телефонната слушалка.

— Добре — спира ме той, вдигайки мръсната си длан. — Отивам си.

— Така е по-добре. И затворете вратата след себе си.

— Ако размислите — той мушка ръка в джоба на мръсните си смачкани панталони и изважда визитна картичка, — можете да ме намерите тук. Почти по всяко време.

— Изчезвайте — му казвам.

Той протяга ръка, хвърля визитката на масата върху купчината от обявления за разпродажби, изкашля се два пъти и ме поглежда. Дали не съм клъвнал този път? Не? Не. И се повлича към изхода.

С върховете на показалеца и средния пръст гнусливо взимам визитната картичка и се каня да я хвърля в кошчето.

Но след това премислям. Визитна картичка. Все пак е дяволски необичайно — такъв дрипльо с визитка. Но визитката е пред мен.

Да, ако си помисли човек, цялата сцена е необикновена. Даже започвам да съжалявам, че го изгоних, без да го оставя да се изкаже докрай. Той наистина нищо не правеше — бе измислил само нов рекламен трик и толкова. Самият аз постоянно използвах нови рекламни трикове. Разширявам малката си кантора, купувам и продавам, но половината от стоките ми са добрите идеи. Готов съм да взема идеи дори от бедняк.

Визитката е чиста, бяла — само от пръстите му са останали тъмни петна. През цялата визитка с калиграфски почерк е написано: МИСТЪР ОГО ЕКСАР. Отдолу са името и телефонният номер на хотел на площад „Таймс“, намиращ се близо до моята кантора. Зная го този хотел — не е прекалено скъп, но не е и приют за бедни, нещо по средата.

В ъгъла на визитката е написан номерът на стаята. Изведнъж се развеселих. Напълно непонятно!

Но от друга страна, защо един просяк да не може да се регистрира в хотела. „Не бъди сноб, Барни!“ — казвам си аз.

Двайсет за пет. Къде е фокусът? Тази мисъл не ме напускаше.

Остава само едно. Да се посъветвам с някого. С Рикардо? Все пак е известен професор. Едно от най-добрите ми запознанства.

Той доста ми помагаше — намекна ми за решението да се построи ново здание на колежа, за което отпуснаха хиляда и петстотин

долара, съобщи ми за разпродажбата на канцеларско обзавеждане в ООН и така нататък. Щом в главата ми възникнеше някакъв въпрос, изискващ университетска ерудиция, той винаги ме е спасявал. И всичко това за някакви си две-три стотарки комисионна.

Поглеждам си часовника. Рикардо би трябвало сега да е в колежа — проверява контролни или се занимава с нещо друго. Набирам номера му.

— Ого Ексар? — пита той. — Сигурно е финландец. А може би естонец. Най-вероятно да е някъде от Прибалтика.

— Няма значение — казвам. — Виж какво ме интересува. — И му разказвам за петте и двайсетте долара.

Той се размива.

— Пак същото!

— Някакъв древен номер от онези, които гърците са пробутвали на египтяните ли е?

— Не. От онези, които пробутват американците. И не е истински номер. По време на кризата един нюйоркски вестник беше изпратил репортер из града с двайсетдоларови банкноти, които той продаваше за един долар. Купувачи обаче не се намериха. Не се намериха дори сред безработните и полугладните — от страх да не излязат глупаци те се отказваха от 1900 процента печалба.

— Двайсет за един? Сега беше двайсет за пет.

— Е, сам знаеш, Барни, инфлация — казва той и отново се размива. — В наши дни това повече прилича на някакво телевизионно представление.

— Телевизионно? Да беше видял как беше облечен този тип.

— Просто един допълнителен и напълно логичен щрих — така шансът хората да не приемат предложението му сериозно е по-голям. Университетите наистина провеждат такива наблюдения. Преди няколко години група социолози изследваха отношението на публиката към улични събирачи на благотворителни средства. Нали ги знаеш тези хора — стоят на кръстовищата и тракат с касичките: „Помогнете на двуглавите деца! Подарете за пострадалите от наводненията в Атлантида!“ Така че и те бяха облекли подходящо няколко студенти...

— Мислите, че е същият случай?

— Предполагам, че да. Само не разбирам защо ви е оставил визитната си картичка?

Изведнъж се сещам.

— Знаете ли, разбрах. Ако е телевизионна история, от нея може нещо да се изкара. Телевизионна викторина с награди — коли, хладилници, замък в Шотландия и прочее.

— Телевизионна викторина? Защо не, възможно е.

Слагам слушалката, въздъхвам тежко и набирам номера на хотела, където живее Ексар. Той наистина е в списъка на настанените. И току-що се е прибрал в стаята си.

Бързо се спускам долу и взимам такси. Кой знае с кого би могъл да се свърже след мен?

Изкачвайки се с асансьора, все още разсъждавам как от двайсетте долара да премина към голямата игра, замислена от телевизията, и да не дам на Ексар да разбере, че съм им разбрал номерата. И тогава може би и на мен ще ми провърви. Може би и аз ще измъкна някаква печалба?

Чукам на вратата. Когато той казва „влезте“, влизам, но за известно време не мога да видя нищо.

Стаята е малка, както всички стаи в хотела — малка и задушна. Той не е запалил нито една от лампите. Щорите на прозореца са спуснати.

Когато очите ми свикват с тъмнината, най-после мога да разгледам този тип. Седи на кревата с лице към мен. И все още е облечен с този идиотски костюм.

И знаете ли с какво се занимаваше? Гледаше странен портативен цветен телевизор, поставен на хотелската масичка. Цветен телевизор! Но телевизорът работеше лошо. Върху екрана нямаше нито лица, нито картинки, а само разноцветни ивици. Грамаден червен проблясък, огромен оранжев проблясък, трептящи преходи между синьо, зелено и черно. От телевизора се разнасяше глас, но бе невъзможно да се разберат думите: „Вах, вах, девах.“

Когато влязох, той веднага изключи телевизора.

— Площад „Таймс“ е лош съсед за телевизора — казах аз. — Твърде много смущения.

Той затвори капака на телевизора и го прибра. Искаше ми се да погледам този телевизор, когато работи както трябва.

Странно наистина. В стаята, колкото и удивително да бе това, не вонеше на долнокачествен ликьор и в набутаното под бюрото кошче не

се търкаляха празни бутилки, което е нормално за такива стаи. Нищо такова. Единственият аромат, който усетих, ми бе напълно непознат. Помислих, че това е ароматът на самия Ексар.

— Хм — измучах аз, чувствайки се неудобно заради днешния ни разговор в кантората. Тогава се държах твърде грубо. Той спокойно си седеше на кревата.

— Имам двайсет долара — каза той. — Вие донесохте ли пет?

— Мисля, че ще се намерят — отвърнах аз, като ровех в портфейла си и се стараех да обърна работата на шега. Той не каза нито дума, даже не ме покани да седна. Извадих банкнотата.

— Става ли?

Той се наведе и се втренчи в нея, като че в такава тъмнина можеше да види що за банкнота е.

— Става — каза той. — Но ми е необходима разписка. Заверена разписка.

„Заверена разписка ли? Точно така!“ — помислих си го и казах:

— Да тръгваме. Аптеката на Четиридесет и пета улица.

По пътя към аптеката се спрях край будката с канцеларски стоки, купих кочан с бланки за разписки и веднага попълних една. „Получена от мистър Ого Ексар сума от двадесет долара за петдоларова банкнота с номер... Ню Йорк, дата.“

Почакахме аптекаря, който обслужваше други клиенти. Когато подписах разписката, аптекарят я прочете, сви рамене и я подпечата.

Платих му два долара — все едно, аз печелех.

Ексар хвърли върху тезгяха нова, пропукваща двайсетарка. Наблюдаваше как я разглеждам на светлината от едната и от другата страна.

— Да не е фалшива? — попита той.

— Не... Но разберете, не ви познавам и не знам какви са ви парите.

— Разбира се. И аз самият бих постъпил така.

Пъхайки разписката и петте долара в джоба си, той се запъти към изхода.

— Ей! — повиках го аз. — Бързате ли?

— Не — той се спря и ме погледна учудено. — Не бързам. Но вие получихте двайсет за пет. Работата е свършена. И край.

— Всичко е наред, работата е свършена. Няма ли да изпием по чаша кафе?

Той се поколеба.

— Аз плащам — казах му аз. — Хайде да пием кафе.

— А няма ли да поискате да развалите сделката? — обезпокои се той. — Имам разписка. Всичко е заверено. Аз ви дадох двайсет долара, а вие на мен — пет. Работата е свършена.

— Свършена, свършена — говорех аз, подбутвайки го към свободна маса. — Всичко е оправено, подписано, заверено и проверено. Никой не иска обратното. Просто искам да ви почерпя с кафе.

Въпреки слоя мръсотия, покриващ лицето му, видях, че то се проясни.

— Не искам кафе. Бих хапнал гъбена супа.

— Прекрасно, прекрасно. Супа, кафе — все едно. Аз ще пия кафе.

Седнах срещу него и започнах да го изучавам. Той се прегърби над чинията и бързо започна да хвърля в устата си лъжица след лъжица — жив пример на негодник, който от сутринта не е слагал в устата си нито троха.

Такъв тип трябва да се търкаля пиян пред вратите, опитвайки да се защити от полицейската палка. И мястото му е в кръчмата, а не в приличен хотел, и не му прилича да ми продава двайсет долара за пет, и да яде като порядъчен човек гъбена супа.

Но това се налагаше. За телевизионното предаване, което бяха измислили, той бе дяволски подходящ актьор. По-добър за никакви пари не би могъл да намериш, само напразно ще си хвърлиш долларите.

Типът така добре играеше ролята на просяк, че хората щяха да му се смеят в лицето, когато им предлагаше да участват в някакъв печеливш бизнес.

— Може би ще купите още нещо? — попитах го аз.

Той замря с поднесена към устата лъжица и подозрително ме изгледа.

— Например?

— Е, не знам. Може би ще поискате да се сдобие с десет долара за петдесет? Или с двайсет за сто?

Замисли се тоя тип. След това отново се нахвърли върху супата.

— Не е работа! — презрително подхвърли той. — Нима това е работа?

— Много моля да ме извините! Само попитах, за всеки случай. Изобщо не искам да печеля от вас.

Запалих цигара и млъкнах. Събеседникът ми свърши с храненето, вдигна мръсната си физиономия от чинията и избърса устните си в хартиената салфетка.

— Искате ли да купите още нещо? Засега съм тук и разполагам с време. Ако имате някакви интересни предложения, бихме могли веднага, както се казва, без да се отдалечаваме от касата, да оформим всичко.

Той смачка хартиената салфетка и я хвърли в чинията. Салфетката се намокри — той бе изловил само гъбите, а бульона беше оставил.

— Мостът през пролива Златните врати — изведнъж предложи той.

Изпуснах си цигарата.

— Какво?

— Мостът през пролива Златните врати. В Сан франциско. Ще платя за него... — той замислено се загледа в тавана. — Да кажем, 125 долара. Сто двацет и пет долара. Парите веднага.

— А защо именно този мост? — като идиот попитах аз.

— Защото ми трябва. Попитахте ме какво искам да купя още и ви отговарям — моста през пролива Златните врати.

— А защо не моста „Джордж Уошингтън“? Той е тук — в Ню Йорк, на реката Хъдзън. Защо ще купувате мост на Запад?

Той се усмихна, като че отдаваше необходимото на хитростта ми.

— Не — каза, мърдайки лявото си рамо. — Знам какво искам. Моста през пролива Златните врати в Сан франциско. Ако искате — продавайте, ако не искате — недейте.

— Съгласен съм. Нека да бъде както искате — отстъпвам. Но имайте предвид, че мога да ви продам само моята част от моста — само това, което ми принадлежи.

Той кимна.

— Необходима ми е разписка. Пишете.

Написах разписка. Всичко се повтори по същия начин. Аптекарят завери разписката, мушна печата в чекмеджето и се обърна.

Ексар отброи шест двайсетарки и една петарка от дебелата пачка банкноти, които пропукваха като колосани. Слагайки я в джоба на панталоните си, той отново се насочи към изхода.

— Може би още кафе — попитах го аз. — Или искате супа?

Той озадачено ме изгледа и като че ли потрепери.

— Откъде накъде? Искате още нещо ли да ми продадете?

Свих рамене.

— А вие ще купите ли? Кажете какво точно и ще уредим работата.

Времето течеше, но не съжалявах. Изкарах сто двайсет и пет долара за петнайсет минути. По-точно малко по-малко — нали платих на аптекаря и още за кафето и за супата. Впрочем това бяха необходими разходи, напълно нормални. Не съжалявах.

Може би сега трябваше да изчакам, за да разбера какво следва по сценария им. Те ще питат какво съм мислил, когато съм продавал всичко това на Ексар. Ще обясня и ще ме обсипят с награди — и хладилници, и бижутерия от най-добрите фирми, и...

Докато витаех в облаците, Ексар каза нещо. Нещо съвсем непонятно. Помолих го да повтори.

— Проливът Ересун — повтори той. — Между Дания и Швеция. Ще платя за него триста и осемдесет долара.

Нищо не бях чувал за такъв пролив. Свих устни и за секунда се замислих. Хубава сумичка са триста и осемдесет долара. За, някакъв си идиотски пролив. Опитах да се пазаря.

— Четиристотин и да си стиснем ръцете.

Той силно се закашля и в този момент ми се видя съвсем болен.

— Какво има? — успя да каже между пристъпите на кашлица. — Нима триста и осемдесет долара са лоша цена? За малък пролив, един от най-малките. Само около четири километра. А знаете ли максималната му дълбочина?

— Не е по-плитък от другите — казах, аз, правейки се на умен.

— Триста и шейсет сантиметра — завика Ексар. — Само триста и шейсет сантиметра! Къде ще получите повече за такъв пролив?

— Спокойно — казах аз, тупайки го по мръсното рамо. — Хайде да не е нито моето, нито вашето. Вие давате триста и осемдесет, а аз искам четиристотин. Какво ще кажете за триста и деветдесет?

На практика ми беше все едно — десет долара повече или по-малко. Но ми беше интересно какво ще стане по-нататък.

Той се успокои.

— Триста и деветдесет долара за пролива Ересун — измърмори той, като че ли се боеше да не го излъжа. — Но на мен ми е необходимо само морето — не искам нищо допълнително.

— Вижте какво ще ви кажа — вдигнах аз ръка. — Дайте ми триста и деветдесет и ще ви дам крайбрежието безплатно. Става ли?

Той се замисли. Засумтя. Избърса си носа с ръка.

— Добре — каза накрая. — Става. Проливът Ересун за триста и деветдесет долара.

Цап! Плясна печатът на аптекаря. Работите се оправяха. Ексар ми даде шест петдесетдоларови банкноти, четири двайсетарки и една десетарка — всичките от онази пачка нови банкноти, която държеше в джоба на панталоните си.

Помислих си за петдесетдоларовите банкноти, които останаха в пачката и почувствах, че ми текат слюнките.

— О'кей — казах. — Какво следва?

— Все още ли продавате?

— На приемлива цена, разбира се. Какво искате?

— Твърде много — въздъхна той. — Но струва ли си да се занимаваме сега с това? Ето за какво мисля.

— Разбира се, че си струва, щом има такава възможност. По-късно — кой знае, може да ме няма наоколо, ще се намерят други хора, които ще вдигнат цените, всичко може да се случи. — Направих пауза, но той продължаваше да се мръщи и да кашля. — Какво ще кажете за Австралия? — предложих аз. — Може би ще купите Австралия за... да кажем, петстотин долара? Или Антарктида? Антарктида ще ви я отстъпя евтино.

Той явно се заинтересува.

— Антарктида? Колко искате за нея? Не, повече на дребно няма да купувам. Тук парче, там парче. Излиза твърде скъпо.

— Вие, мили мой, купувате по борсови цени. На дребно обикновено е по-скъпо.

— Но ако купя на едро? Колко за всичко?

— Извинете, не ви разбрах добре — поклатих аз глава. — Какво на едро?

Той изгаряше от нетърпение.

— Всичко. Целият свят. Земята.

— Охо — казах аз. — Ще ви излезе скъпо.

— Писна ми да купувам на части. Кажете цената на едро и ще купя всичко наведнъж.

Поклатих глава — не утвърдително, но не и отрицателно — нито да, нито не. В джоба ми са влизали и по-големи суми. Но изглежда, че тук трябваше да му се изсмея в лицето и да си отида. Обаче аз даже не се и усмигнах.

— Разбира се, можете да узнаете тази цена. Но какво означава това? Искам да попитам какво точно искате да купите?

— Земята — каза той, доближавайки се толкова близко, че усетих дъха му. — Искам да купя Земята. Цялата!

— Само трябва да платите добре. Ще ви продам всичко.

— Няма да се пазаря. Това вече е истинска сделка. Ще платя две хиляди долара. И ще получа Земята — цялата планета, с право върху всички полезни изкопаеми и съкровища. Става ли?

— Вие получавате дяволски много.

— Знам, че е много — съгласи се той. — Но и плащам много.

— За това, което искате, не е много. Оставете ме да помисля.

Това беше голямата сделка, голямата награда. Не знаех каква сума са му дали от телевизията, но бях уверен, че две хиляди долара са само началото. Но как да определя една разумна цена за света и да не сбъркам?

Не трябва да изглеждам по телевизията като дребна риба. Трябва да позная максималната цена, която режисьорът е казал на Ексар.

— Наистина ли ви е необходимо всичко? — попитах аз, обръщайки се към него. — Земята и Луната?

Той вдигна мръсната си длан.

— Само права върху Луната. Останалото можете да си го запазите.

— Все пак е твърде много. За такова огромно недвижимо имущество ще ви се наложи да дадете повече от две хиляди.

Ексар се намръщи и потръпна с цялото си тяло.

— Колко... Колко повече?

— Добре, без глупости. Сделката е голяма! Не говорим вече за мостове, реки или морета. Вие купувате целия свят и част от друг в

допълнение. Ще ви се наложи да се бръкнете. Гответе парите.

— Колко? — изглежда, че тялото му се тресеше цялото под мръсния костюм. Хората се обръщаха към нас. — Колко? — прошепна той.

— Петдесет хиляди. Дори това е дяволски евтино. Сам разбирате.

Ексар челият омекна. Страшните му очи изглежда потънаха още по-навътре.

— Вие сте луд — промърмори той с притихнал глас. — Вие не сте на себе си.

Притеглих го силно за пеша на сакото.

— Ексар, чуйте — заговорих бързо, а той се опитваше да се измъкне, — разбирам, че прекалих. Но вие можете да дадете повече от две хиляди. Искам да знам вашата най-висока цена. Иначе за какъв дявол ще си губя времето с вас? И кой друг ще си губи времето с вас?

Той се спря. След това вдигна глава и закима. А когато тръгнахме рамо до рамо, му пуснах сакото. Всичко започваше отначало!

— Добре. Вие ще ми отстъпите, а аз — на вас. Да вдигнем малко цената. Последната ви дума! Колко можете да дадете?

Той се огледа и замислено облиза устните си с мръсен език. Езикът му също беше мръсен. Наистина! Някаква мръсотия, приличаща на мазнина или може би на сажди, покриваше целия му език.

— Какво ще кажете за две хиляди и петстотин? — попита той след малко. — Повече не мога. Няма да ми остане нито цент.

Той беше от същото тесто, от което бях и аз — търгаш до мозъка на костите си.

— Да се разберем за три хиляди — не отстъпвах аз. — Нима три хиляди са много? Още някакви си петстотин долара! Помислете какво получавате за това! Земята — цялата планета, и риболова, и полезните изкопаеми, и съкровищата, а освен това и всичките богатства на Луната. Става ли?

— Не мога. Просто не мога. Бих искал, но не мога. — Той поклати глава, като че ли искаше да се избави от тиковете и гърчовете си. — Да се разберем така. Давам ви две хиляди и шестстотин. За това ми отстъпвате Земята, а на Луната само съкровищата. Оставям ви полезните изкопаеми. Ще мина и без тях.

— Нека бъдат две хиляди и осемстотин и вземете полезните изкопаеми. Сигурен съм, че ще ви потрѣбват. Взимайте и владейте. Още двеста долара и всичко ще е ваше.

— Не мога да притежавам всичко. Има неща, които не са ми по джоба. Какво ще кажете за две хиляди шестстотин и петдесет без правата върху полезните изкопаеми и съкровищата?

Работите потрѣгнаха. Чувствах го.

— Ето последната ми дума — казах аз. — Не мога да си губя за това целия ден. Предлагам ви две хиляди седемстотин и петдесет и нито цент по-малко. За това ви давам Земята и правото да търсите съкровища на Луната. Избирайте което искате.

— Добре — каза той. — По дяволите, съгласен съм.

— Две хиляди седемстотин и петдесет за Земята и съкровищата?

— Не, точно две хиляди и седемстотин и никакви права на Луната. Да забравим за нея. Точно две хиляди и седемстотин и получавам Земята.

— Става — възкликнах аз и си стиснахме ръцете. Спряхме се на тази цена.

След това го прегърнах през раменете — струва ли си да обръщам внимание на мръсотията му, щом този тип ми снесе две хиляди и седемстотин долара — и се отправихме отново към аптеката.

— Необходима ми е разписка — напомни той.

— Отлично — отвърнах. — Ще ви напиша същото — продавам всичко, което владее или имам право да продавам. Направихте добра покупка.

— И вие не спечелихте малко за вашата стока — отвърна той. Сега ми харесваше. Треперещ, мръсен, какъвто и да е, но той беше свой човек.

Отидохме при аптекаря да заверим разписката и, честна дума, по-противен човек от него не бях виждал.

— Направихте хубав бизнес, а? — каза той. — Но не се ли разгорещихте много?

— Я слушайте — отвърнах аз. — Вашата работа е да заверявате. — Показах разписката на Ексар. — Става ли?

Той се изкашля и започна да изучава разписката.

— Всичко, което владеее или имате право да продавате. Прекрасно. И знаете ли какво, споменете за пълномощията си като

търговски агент, за вашите професионални пълномощия.

Прибавих споменатите изменения и се подписах. Аптекарят завери разписката.

Ексар извади от джоба на панталоните си пачката. Отброи петдесет и четири пращящи, нови петдесетдоларови банкноти и ги постави върху стъклото на тезгяха. След това внимателно взе разписката, прибра я и се отправи към вратата.

Грабнах парите и се хвърлих след него.

— Може би още нещо?

— Нищо — отговори той. — Край. Работата е свършена.

— Разбирам, но бихме могли да намерим нещо друго, някоя друга стока.

— Няма да търсим нищо друго. Работата е свършена.

По гласа му познах, че нещата стоят точно така.

Спрях се и загледах как блъска въртящата се врата. Той излезе на улицата, зави наляво и тръгна толкова стремително, като че ли дяволски бързаше.

Работата е свършена. О'кей. В портфейла ми лежаха три хиляди двеста и тридесет долара, които бях спечелил за тази сутрин.

Но правилно ли действах? Наистина ли това беше максималната сума, предназначена за мен по сценарий? И доколко се бях приближил до нея?

Един мой познат — Морис Барлап, може би ще ми помогне да се оправя в тази история.

Морис като мен се занимаваше с бизнес, но с бизнес от съвсем друг вид — той беше театрален агент и познаваше работата си като петте си пръста. Вместо да пробутва меден проводник или да кажем, да урежда на някого парцел в Бруклин, той тъгуваше с таланти. Продаваше група артисти на планински хотел, пианист в бар, конференсие за театрален наблюдател, комик в нощна радиoproграма. Позвъних му от автомат и го попитах за телевизионната викторина.

— Така че искам да разбера...

— Няма нищо за разбиране — отрязва ме той. — Няма никаква викторина, Барни.

— По дяволите, Морис, има. Ти просто не си разбрал.

— Няма такова представление. Не се подготвя и не се репетира, няма нищо такова. Помисли си — до началото на предаването се

харчат маса пари — необходим е сценарий, необходимо е телевизионно време. А преди да се купи времето, режисьорът подготвя рекламата. И когато започнат да ми звънят за изпълнителите, толкова съм се наслушал за предаването, че ушите ми запищяват. Знам какво говоря, Барни, и щом ти казвам, че такова представление няма, значи няма.

Беше дяволски уверен. Неочаквано в мозъка ми се промъкна една безумна мисъл. Не. Не може да бъде. Не.

— Значи това е, както казва Рикардо, вестникарска работа или университетско изследване?

Той се замисли. А аз стоях в задушната телефонна кабина и чаках — Морис имаше глава на раменете си.

— Тези дяволски документи, всичките тези разписки — вестниците и университетите не работят така. И не прилича на някакво чудачество. Мисля, че са те измамили, Барни, не зная за какво и как, но са те измамили.

Тези думи ми бяха достатъчни. Морис Барлап чувства измамата от пет километра. Той не бърка. Никога. Можех да му се доверя.

Окачих слушалката и се замислих. Безумната мисъл отново се върна и избухна като бомба в мозъка ми.

Банда космически пришълци са решили да завладеят Земята. Може би са решили да организират колония, а може би курорт, дявол ги знае. Имат си съображения за това. Достатъчно силно и високоразвити са, за да превземат Земята със сила. Но не искат да правят това незаконно, необходима им е юридическа обосновка.

Точно така. Може би на тези бандити им е било нужно само да получат от един правомощен представител на човешкия род къс хартия за предаването на Земята. Нима това е истина? Каквото и да е къс хартия? Подписана от когото и да е?

Пуснах монета в автомата и набрах номера на Рикардо. Нямах го в колежа. Обясних на телефонистката, че работата ми е много важна и тя ми отговори: „Добре, ще се постарая да го открия.“

Всичките тези номера, мислех си аз, мостът през пролива Златните врати, проливът Ересун — всичко това са уловки, както продажбата на двасетарка за петарка. В действията на бизнесмена има един ясен признак — щом той прекъсва всички преговори, затваря бараката и си отива, значи е получил онова, което е искал.

Ексар е искал да получи Земята. Всичките тези допълнителни права върху Луната са били най-чиста глупост! Той е измислил този номер, за да ме обърка и да спечели повече.

Да, Ексар ме измами. Като че ли специално бе изучавал стила ми на работата. Като че ли му е било необходимо да купи именно от мен.

Но защо от мен?

И какво означаваха тези дрънканици за правомощията ми в разписките, какво, дявол да го вземе, означава това? Не притежавам Земята, не се занимавам с покупко-продажба на планети. Трябва да притежавате някоя планета, за да можете да я продадете. Такъв е законът.

Но какво продадох на Ексар? Нямам никакви недвижими имоти.

Може би те ще се опитат да ми вземат кантората, да заявят правата си върху част от тротоара, по който ходя, или да поискат да получат стола ми в кафенето, където си пия кафето?

Това ме върна към началния въпрос: кои са ТЕ? Кои, по дяволите, са ТЕ?

Телефонистката най-последно бе намерила Рикардо. Той беше недоволен.

— Имам факултетен съвет, Барни. Ще ти позвъня по-късно.

— Почакай една секунда — помолих го аз. — Затънал съм в една история и не знам ще мога ли да се измъкна от нея. Много ми е необходим съвет.

Говорех без прекъсване — в слушалката се чуваха гласовете на някакви босове, а аз на един дъх разказвах това, което ми се случи след сутрешния ни разговор, как изглеждаше Ексар, на какво ухаеше, какъв странен телевизор гледаше, как се отказа от правата върху Луната и си отиде, като се увери, че е купил Земята. Какво е казал по въпроса Морис Барлап и какви са ми подозренията по този повод. Всичко му казах.

— Има обаче едно нещо — засмях се аз, като се преструвах, че приемам тази история на сериозно. — Какъв съм аз, та да сключвам подобни сделки, а?

Известно време той размишляваше.

— Не знам, Барни, възможно ли е това. Трябва да се разгледат всички „за“ и „против“. Може би е свързано с ООН.

— С ООН ли? Не разбирам. Какво отношение към това има ООН?

— Съвсем пряко. Спомни си изследването, което ние заедно с теб проведохме в ООН преди две години.

Той говореше с намеци, за да не могат да го разберат стоящите наоколо му колеги. Но аз разбрах. Разбрах.

Ексар изглежда бе подушил, че Рикардо ми бе дал възможност да изкарам нещо от разпродажбата на бракувано обзавеждане и канцеларска мебел от нийоркската сграда на ООН. Даже тогава ми издадоха официален документ. В някоя картотека и досега се пази бланка на ООН, върху която е написано, че аз съм техен официален представител по продажбата на неподлежащо на ликвидиране, бракувано обзавеждане и канцеларска мебел.

Ето ви я и юридическата обосновка!

— Мислите, че този документ е действителен? — попитах Рикардо. — Да допуснем, че Земята е бракувано имущество. Но защо неподлежащо на ликвидиране?

— Международните закони са объркана работа, Барни. А тук нещата могат да се окажат много по-сложни. Трябва да помисля и да реша как да се постъпи.

— Да, как? Какво да правя, Рикардо?

— Барни — сърдито извика той, — казах ти, че съм на факултетен съвет, дявол да го вземе! Факултетен съвет.

И окачи слушалката. Изскочих като луд от аптеката, грабнах такси и полетях към хотела, където живееше Ексар.

От какво се изплаших така? Не знам, но едва не получих удар. Всичко това бе твърде значително за малък човек като мен и в тази значителност имаше нещо опасно. В крайна сметка бих могъл да стана най-големият идиот в човешката история. Никой вече няма да сключва с мен сделки. Чувствах се така, сякаш някой е поискал да му продам някаква снимка, аз съм отговорил „заповядайте“, а после се оказва, че това е било снимка на свръхсекретни атомни ракети. Като че ли случайно съм продал страната си. Само че на практика е още по-лошо — продал съм целия този свят! Длъжен съм обаче да го откупя, длъжен съм!

Когато се втурнах в стаята на Ексар, той вече се готвеше да си тръгва. Слагаше интересния си транзисторен телевизор в евтин кожен

куфар. Не затворих вратата зад себе си, за да е по-светло в стаята.

— Работата е свършена — каза той. — Всичко е свършено. Повече сделки няма да има.

Преградих му пътя.

— Ексар — започнах аз. — Чуйте какво ще ви кажа. Вие не сте човек. Като мен например.

— Аз, уважаеми, съм много по-човечен от вас!

— Възможно е, но не сте земянин — в това е работата! Защо ви е Земята?

— На мен изобщо не ми трябва. Аз представлявам определено лице.

Виж ти, съвсем направо! Прав си, Морис Барлап! Впих поглед в рибешките му очи, които се бяха приближили плътно до мен. Но не отстъпих.

— Вие сте нечий агент — процедих бавно. — Чий? И защо му е потрябвала Земята?

— Това не е моя работа. Аз съм агент. И само купувам за него.

— Получаватели комисионна?

— Да, разбира се, да не би да работя за този, дето духа.

„Да, не работиш за този, дето духа“ — помислих си. Цялото това кашляне, тиковете, гърчовете. Разбрах откъде са. Той не е свикнал с нашия климат. Така както аз, ако се озовях в Канада, сигурно щях да се разболея поради разликата във водата или от нещо друго.

А мръсотията върху лицето му е нещо като крем против изгаряне! От нашето Слънце! Всичко е от ясно по-ясно — щорите са спуснати, лицето е изцапано, мръсотията по дрехите е същата като тази на лицето.

Ексар не беше просяк. Всичко друго, но не и това. „Размърдай си мозъка, Барни — казах си. — Този тип здравата те преметна!“

— Колко изкарвате — десет процента? — Той не ми отговори, а се наклони към мен, задиша тежко и се загърчи. — Ще ви платя повече, Ексар. Знаете ли колко ще ви дам? Петнайсет процента! Неприятно ми е като гледам човек като вас как се мъчи за някакви си въшливи десет процента.

— А какво ще стане с етиката? — грубо ме прекъсна той. — Нали имам клиент?

— Я вижте кой говори за етика! А да купиш цялата тази проклета Земя само за две хиляди и седемстотин долара? И това наричате етика?

Сега пък той се ядоса. Постави куфара си на пода и удари с юмрук по дланта си:

— Не, това наричам бизнес, сделка. Аз предлагам — вие се съгласявате. Вие си отивате щастлив, преуспели сте. И изведнаж без никакъв повод тичате обратно, скубете коси и заявявате, че не сте искали да продавате толкова много за толкова малко. Що за работа! Аз си имам своя етика — не подвеждай клиента заради някакъв си лигльо.

— Не съм лигльо! Просто съм дребна риба и едва връзвам двата края. Какво съм в сравнение с големите бизнесмени, които знаят как да ме въртят на пръста си!

— Ако можехте да въртите някого на пръста си, нямаше ли да се възползвате от това?

— Но не по този начин. Не се смейте, Ексар, така е. Не бих измамил инвалид. Не бих подлъгал някой мухльо от жалка кантора да ми продаде планетата.

— Но вие я продадохте — каза той. — Тази разписка е валидна навсякъде. А техника, за да я подкрепим със сила, имаме достатъчно. Когато моят клиент стане собственик на документите, ще настъпи краят на човешката раса, тя ще бъде „капут“, забравете за нея. И вие ще бъдете изкупителната жертва.

В стаята беше горещо и бях станал вир вода. Но ми олекна на сърцето. Ексар все пак се реши да преговаря. Усмихнах се.

Лицето му леко порозовя под мръсотията.

— Какво предлагате? — попита той. — Назовете някаква сума.

— Назовете я вие. Вие продавате, аз купувам.

— Хм — нетърпеливо изхъмка той и ме отблъсна. Оказа се як тип. Затичах след него към асансьора.

— Колко искате, Ексар? — попитах аз, когато вече пътувахме надолу.

Той вдигна рамене.

— Аз имам планета и вие искате да я купите. Затънали сте. Сам затънахте и сам се измъквайте.

Виж го ти свинята. За всичко има готов отговор.

Той върна ключа и ние отново се озовахме на улицата. Вървахме по Бродуей и аз му предложих три хиляди двеста и тридесет долара, които бях получил от него, а той отговори, че няма да се изхрани, ако купува и продава на една и съща цена. — Три хиляди и четиристотин — предложих аз. — Тоест, искам да кажа три хиляди четиристотин и петдесет. — Той даже не си обърна главата.

Ако веднага не кажех някаква сума, каквато и да е, това щеше да бъде краят.

Затичах се.

— Ексар, стига сме се дърпали за носовете, моят и без това е достатъчно дълъг. Назовете сумата. Каквато и да е, щей платя.

Това подейства.

— Наистина ли? И няма да ме излъжете?

— Как бих могъл да ви излъжа?! За мен няма друг изход.

— Става. Ще ви помогна да се измъкнете и на мен ще ми е полесно — няма да се мъкна до клиента си. Но как да направим така, че всички да са доволни — и вие да не сте засегнат и аз да не остана с празни ръце? Нека тогава бъде точно осем хиляди.

Осем хиляди — това беше почти всичко, което имах в банката. Той знаеше точно колко имам по сметка — до последната вноска.

Знаеше също и мислите ми.

— Ако си решил да имаш работа с някой човек — говореше той между пристъпите на кашлицата, — трябва да направиш някои справки за него. Имате осем хиляди и малко отгоре. Това не е толкова много за спасяването на собствената ви шия.

Избухнах.

— Не е толкова много? Е, тогава ще разговарям по друг начин с теб, филантроп нещастен, благодетел проклет! Нищо няма да ти отстъпя! Или съвсем малко! Но нито един цент няма да ти дам — нито за Земята, нито за нещо друго.

Един полицаи се приближи да види защо съм се разкрещял и ни помоли да се умирим, преди да е отминал.

„Помощ! Полиция! Пришълците ни нападат!“ — едва не изревах аз. В какво ли щеше да се превърне улицата, на която стояхме, и нямаше ли тогава да убедя Ексар да се откаже от разписката?

— Да предположим, че вашият клиент завладее Земята, размахвайки разписката ми — тогава ще ме обесят на първия попаднал

им клон. Но аз имам само един живот и този живот е покупко-продажбата. А не мога да купувам и продавам без капитал. Отнемете ми капитала и ще ми е все едно кой ще владее Земята и кой не.

— Кого, дявол да ви вземе, се опитвате да излъжете? — попита той.

— Никого не се опитвам да излъжа. Честна дума, така е. Отнемете ми капитала и ще ми е все едно дали съм жив или мъртъв.

Това беше последната капка лъжа, която препълни чашата. Повярвайте ми, когато чуруликах тези трели, в очите ми се бяха появили съвсем истински сълзи. Колко ми трябват, бил искал да знае — петстотин долара? Отговорих, че и един ден не бих могъл да издържа без седем пъти по-голяма сума. Той се поинтересува дали наистина искам да откупя тази проклета планета или днес имам рожден ден и очаквам от него подарък?

— Не ми трябват вашите подаръци — казах аз. — Подарете ги на дебелиците. Заслужават да постоят на диета.

Продължихме да вървим. Спорехме до прегракване, кълняхме се в какво ли не, препирахме се и се пазаряхме, разделяхме се и се събирахме. Беше съвсем неясно кой все пак ще отстъпи пръв.

Но никой не отстъпваше. Държахме се здраво, докато не стигнахме до сума, на която и аз разчихах — малко по-голяма, но се спряхме на нея.

Шест хиляди сто и петдесет долара.

Тази сума с лихвите изкупуваше даденото ми от Ексар. Но не можах повече да сваля. Знаете ли, можеше да бъде и по-лошо. И все пак едва не се стигна до разтуряне на сделката, когато стана дума за начина на разплащане.

— Банката ви е близко. Ще стигнем преди затварянето.

— Искате да ме докарате до инфаркт ли? Чекът ми е със златно покритие.

В крайна сметка го убедих да приеме чек. Дадох му чека, а той ми подаде разписките, всичките до една. Всичките подписани от мен разписки. След това си взе малкия куфар и се отдалечи.

Той тръгна надолу по Бродуей, без дори да се сбогува. За Ексар съществуваше само бизнесът и нищо друго. Дори не се обърна.

Само бизнесът. На другата сутрин разбрах, че е успял да стигне до банката преди затварянето и да се увери в платежоспособността ми.

Как ви се струва това? Дадоха ме на късо по всички линии — бях се лишил от шест хиляди сто и петдесет долара. И то заради някакъв разговор с един непознат.

Рикардо ме нарече Фауст. Излязох от банката, удряйки се с юмруци по главата, обадих се по телефона и на Морис Барлап, за да ги поканя на закуска. Отидохме в луксозен ресторант, избран от Рикардо, и там им разказах всичко.

— Ти си Фауст — каза той.

— Какво Фауст? — попитах аз. — Кой Фауст? Какъв Фауст?

Ясно е, че му се наложи да ми разкаже за Фауст. Само че аз съм бил нов тип Фауст — американски Фауст от двадесети век. Допреди мен фаустовците са искали да знаят всичко, а аз съм искал да имам всичко.

— Но не получих нищо — вметнах аз. — Излъгаха ме. Излъгаха ме с шест хиляди сто и петдесет долара.

Рикардо се разсмя и се облегна в креслото си.

— Хората загиват заради метала — промърмори той. — Хората загиват заради метала.

— Какво?

— Цитат, Барни. От операта „Фауст“ на Гуно. И според мен е подходящ цитат. Хората загиват заради метала.

Погледнах Морис Барлап, но никой никога не може да каже какво мисли той. Облечен в скъп костюм от туид, той ме гледаше с вгълбен и замислен поглед, поради което в момента приличаше на професор много повече от Рикардо. Рикардо, знаете, е прекалено конте.

На ума и находчивостта им можеше да завиди всеки. Поради тази причина едва не си зложих душата, но все пак ги доведох в този ресторант. Въпреки че Ексар почти ме разори.

— Морис, кажи ми истината! Разбираш ли го?

— Какво има за разбиране, Барни? Цитатът за гибелта заради златото? Може би това е отговорът, а?

Сега погледнах Рикардо. Той приключваше италианския крем със сметана. Кремът струваше точно два долара.

— Да допуснем, че е пришълец — каза Морис Барлап. — Да допуснем, че се е появил някъде от Космоса. Прекрасно. Питам се, за

какво са му на пришълеца американски долари? Интересно е между другото какъв им е курсът при тях?

— Искаш да кажеш, че му се е налагало да купува нещо тук, на Земята?

— Точно така. Но какви покупки? В това е въпросът. Какво би могло да му потрябва на Земята?

Рикардо свърши с крема и избърса устните си със салфетката.

— Мисля, че сте прав, Морис — каза той и отново привлече вниманието ми. — Можем да предположим, че цивилизацията им значително превъзхожда нашата. Те смятат, че ни е още рано да знаем за тях. И искат да превърнат примитивната малка Земя в своеобразен резерват, в който входът е забранен и тази забрана се осмеляват да нарушават само престъпниците.

— Откъде в такова високоорганизирано общество ще се появяват престъпници?

— Законите пораждат престъпниците, Барни, така, както кокошката снася яйца. Цивилизацията е безсилна срещу тях. Сега започвам да разбирам какъв е този Ексар. Безпринципен авантюрист, космически скитник, нещо подобно на главорезите, които са браздили южните морета преди сто и повече години. Да си представим, че пътнически параход се натъкне на коралов риф и някакъв мръсен гад от Бостън излезе на брега и заживее сред примитивните и прости диваци. Надявам се, разбирате какво ще стане след това.

Морис Барлап заяви, че няма нищо против да изпие едно бренди. Поръчах. И той, както винаги леко усмихнат, поверително се наведе към мен.

— Рикардо е прав, Барни. Постави се на мястото на твоя купувач. Той претърпява авария и попада на мръсна, малка планета, до която по закон дори не трябва да се доближава. Може да поправи кораба си с помощта на местни боклуци, но за тях трябва да се плати. Най-малкият шум, най-малкото недоразумение и Космическата полиция ще го пипне. Какво би направил ти на негово място?

Сега разбрах.

— Щях да разменям и да търгувам. Медни гривни, мъниста, долари — всичко, което ми попадне подръка и за което мога да получа стоките им. Щях да разменям и търгувам, прехвърляйки се от една сделка на друга. Даже щях да сваля от кораба някои ненужни уреди, а

след това щях да намеря нова стока, която представлява интерес за тях. Но всичко това са земни представи за бизнес, човешки представи.

— Барни — каза ми Рикардо, — някога на същото място, където днес се намира фондовата борса, индианците са разменяли боброви кожи за блестящи гилзи. В света на Ексар все пак има някакъв бизнес, уверен съм в това, и в сравнение с него нашите най-големи концерни изглеждат като детска забава.

— Да, сигурно е така. Излиза, че съм бил обречен от самото начало. Измами ме този мошеник супермен. Само ме погледна и успя да ме измами.

Рикардо кимна.

— Мефистофел на бизнесмените, спасяващ се от небесния гръм. Били са му необходими два пъти повече пари, за да си оправи каруцата. И тогава е организиран най-фантастичната машинация в цялата история на търговията.

— От думите на Рикардо следва — стигна до мен гласът на Морис Барлап, — че този тип, който така жестоко те измами, е бил пет пъти по-умен от теб.

Почувствах се безсилен.

— Какво значение има — казах. — По крака може да те настъпи кон, но може и слон. Все едно кой ще ти го смачка.

Платих сметката, реших се и излязох. Едва тогава се замислих, така ли е било наистина. Ония двамата с удоволствие причислиха Ексар в списъка на междупланетните мръсници. Разбира се, Рикардо е мозък, а Барлап е хитър като дявол, но какво от това? Идеи има. Но факти няма.

Но ето и един факт.

В края на месеца в кантората ми пристигна чека, който бях написал на Ексар. Той е бил инкасиран в голям магазин в района на Кортленд стрийт. Имал съм работа с този магазин. Отправих се натам, за да поразпитам за клиента си.

Те търгуват с нестандартна електроника. Ексар е направил покупките си при тях. В по-голямата си част транзистори и трансформатори, резистори и печатни платки, електронни тръби, проводници, инструменти и прочее. Общо взето, както ми казаха, около един милион детайли, които не могат да бъдат свързани помежду си. Те решили, че Ексар има някаква много бърза работа и

взима всичко, което би могло да му потрябва. Платил маса пари за доставката — стоката опътувала за някакво глухо място в Северна Канада.

Ето фактът. Длъжен съм да го призная. А ето и още един.

Както вече казах, бях свързан с този магазин. Цените им са най-ниските в окръга. А защо, мислите, продават евтино? Отговорът е един — защото самите те купуват евтино. Купуват по борсови цени и плюят на качеството — единственото, което ги интересува, е печалбата. Сам съм им пробутвал купища електронни боклуци, каквито никога не бих могъл да продам — бракувани отпадъци, което е дори опасно, ако искате да знаете. Тук можете да продадете боклук, от който, затрупан от още по-голям боклук, сте загубили всякаква надежда да спечелите.

Представяте ли си? Изчервявам се, като си спомня за това.

Виждам как някъде в Космоса лети Ексар. Оправил си е каруцата. Всичко е наред — Ексар се е насочил към нови велики дела. Двигателят бръмчи, корабът се носи напред, а той си седи с радостна усмивка върху мръсната мутра, спомняйки си как ловко ме изработи.

Смее се, докато го заболи корем.

И изведнъж се разнася пронизително скриптене и нещо започва да пуши. Във веригата за управление на главния двигател изолацията се е износила, корабът губи управление и тогава започва истински ад. Ексар е объркан. Включва резервните двигатели. Резервните двигатели не работят — знаете защо. Във вакуумните тръби не тече никакъв ток. Бум! Късо съединение в опасния двигател. Бах! В средата на кораба се разтапя нестандартен трансформатор.

И ето ти на теб, до най-близкото жилище има милиони километри, наоколо е безграничният Космос, резервни части няма, инструментите се чупят направо в ръцете, а наоколо няма никого, та да го излъжеш.

А аз съм си тук, в кантората, мисля си за него и едва не се спуквам от смях. Напълно е възможно и дори е много вероятно всичките дефекти на кораба да се случват именно поради десетките бракувани детайли и електронни елементи, които самият аз — Барни, по прякор Фауст, от времена време пробутвах на магазина за стоки с намалени цени.

Не искам нищо повече. Само да е станало точно така.

Фауст. Ще види той един Фауст! Направо по мутрата! Фауст! Ще си счупиш главата заради този Фауст! Ще ти дам аз един Фауст!

Лошото е само едно — че няма да науча никога за всичко това. Но едно знам със сигурност — аз съм единственият човек в цялата история на Земята, който продаде тази проклета планета.

И я откупи!

Издание: Списание „Омега“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.